

Pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu publiskā apspriešana pandēmijas un ārkārtējās situācijas apstākļos

Līga Stafecka

Domnīca Providus

30.03.2021.

Tiešsaistes iespējas (I)

1. Kā apziņot* pēc iespējas vairāk cilvēkus ka notiek izstrāde/ ir iespēja piedalīties:

- pašvaldības (arī padotības iestāžu) mājas lapa;
- sociālo tīklu konti;
- mob. telefonu lietotnes;
- informatīvie izdevumi;
- Tieša mērķgrupu uzrunāšana: NVO, konsultatīvās padomes vai citas mērķgrupas.
- Informatīvās planšetes vietās, kur apgrozās vairāk cilvēku.

*Jo mazāk birokrātiskas valodas, jo labāk. Kas tas ir par dokumentu un kā tas ietekmēs cilvēkus pašvaldībā.

- ja izstrāde jau notiek – svarīgi parādīt, kurā posmā tā ir un kādas ir līdzdalības iespējas (laika līnija, kalendārs)

Tiešsaistes iespējas (II)

Kā izstrādes procesā iesaistīt iedzīvotājus?

- online fokusgrupas (zoom, MS Teams, Webex, cits)
- online aptaujas mērķgrupām (nostāja konkrētās attīstības jomās);
- online iespējas kopstrādei: miro.com, padlet.com, u.c.
- video prezentācijas iecerēm ar iespēju atgriezeniskai saitei (sli.do/menti.com, zoom aptaujas utt.);

Publiskās apspriešanas sanāksmē – video tiešraides formātā:

- Interakcijas iespēja: sli.do vai cita jautājumu iesūtīšanas iespēja
- lezvanīšanās iespēja tiem, kuriem vājākas digitālās prasmes

Tiešsaistes iespējas (II)

SVARĪGI:

PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SADAĻU APSPIEŠANA:

- Vairāk iespēju izteikties par konkrētu jomu, ievākt viedokļus, reakcijas, mērķētas aptaujas;
- Lielākas iespējas konstruktīvākai līdzdalībai.
- Labi veikta samazina iebildumu iespējas visa plānošanas dokumenta redakcijai.

ATGRIEZENISKĀ SAITE: Kā parādīt, ka viedokļi uzklausi:

- iesniegto priekšlikumu apkopojums publicēts mājas lapā/ izsūtīts adresātiem, kuri atstājuši kontaktus (tie jāpajautā pie iesaistes);
- informācija par tālāko rīcību ar priekšlikumiem. Izcili, ja var plašāk atspoguļot par “ņemts vērā”, parādot konkrētāk. Saprotami pamatots, kādēļ kāds priekšlikums noraidīts.

Rīgas Pilsētas attīstības plānošanas departaments (informācija par aktivitātēm):

<https://www.rdpad.lv/strategija/attistibas-programma-2021-2027/pasakumi-un-aktivitates/>

Infografika "Kā Tu vari iesaistīties pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādē?"

Providus infografikas:

[http://providus.lv/article_files/3758/original/Infografika "Kā Tu vari iesaistīties pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādē?".pdf?1608561564](http://providus.lv/article_files/3758/original/Infografika%20K%C4%81%20Tu%20vari%20iesaist%C4%ABties%20pa%C5%A1vald%C4%ABbas%20att%C4%ABst%C4%ABbas%20pl%C4%81no%C5%A1anas%20dokumentu%20izstr%C4%81d%C4%93.pdf?1608561564)

Infografika "Kā pašvaldība plāno attīstību?"

KAS IR ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA?

Dokuments, kurā atspoguļota pašvaldības vīzija un ilgtermiņa attīstības prioritātes tuvāko 15 -20 gadu laikā. Pašvaldība šādā dokumentā parasti nosaka savas prioritātes dažādās attīstības un iedzīvotāju dzīves kvalitātei aktuālās jomās (piemēram, demogrāfija, ekonomika, klimata izmaiņas, mobilitāte un transporta infrastruktūra, lauku attīstība un citas jomas), kā arī nosaka vadlīnijas pašvaldības telpiskai attīstībai (piemēram, ciematiem, lauku teritorijām, industriālām teritorijām, dzīvojamām kvartāliem apkaimēm, un tamlīdzīgi).

KĀDĒL PAŠVALDĪBAI TĀDA VAJADZĪGA?

Tas ir pamatdokuments, no kura izriet visi pārējie plāni un programmas, kas definē turpmākās pašvaldības rīcības un lēmumus attiecībā uz noteikto mērķu sasniegšanu. Piemēram, ja pašvaldība ir plānojusi kļūt par ietekmīgu ekonomikas centru, tad svarīgi saplānot galvenos nepieciešamos soļus, lai šo vīziju varētu sasniegt piemēram:

KAS IR TERITORIJAS PLĀNOJUMS?

Teritorijas plānojums ir dokuments, kurā atspoguļota vēlāmā pašvaldības teritorijas attīstība – ko drīkst darīt ar zemi, īpašumu noteiktajā teritorijā un kā šī teritorija varētu attīstīties nākotnē. Teritorijas plānojums ir vietējais likums un tas ir obligāti jāievēro pilnīgi visiem – iedzīvotājiem, uzņēmējiem, pārvaldes institūcijām.

KĀDĒL PAŠVALDĪBAI UN TEV TAS IR NEPIECIEŠAMS?

Pašvaldībai un Tev teritorijas plānojums ir nepieciešams divu galveno iemeslu dēļ. Pirmais - lai visi iedzīvotāji varētu rēķināties ar to, ka pašvaldības teritorija attīstās saprātīgi, līdzsvaroti – nevis katrs būvē jebko un kur vien ienāk prātā. Teritorijas plāns palīdz domāt vairākus soļus uz priekšu, lai ietilpinātu, kurā pašvaldības daļā var attīstīt plašāku uzņēmējdarbību, kurā būvēt dzīvojamās mājas utt. Otrais – teritorijas plānojums aizsargā mums svarīgas vērtības – kultūrvēsturiskas ēkas, dabas vērtības, uzstādot stingrus noteikumus, lai tās saglabātu, lai nodrošinātu, ka tās var izmantot visa sabiedrība utt.

KĀ TERITORIJAS PLĀNOJUMS IETEKMĒ TAVU DZĪVI?

Ja plāno iegādāties zemes gabalu mājas būvniecībai, teritorijas plānojums Tev dod iespēju apskatīties, kādas darbības ir atļautas kaimiņu teritorijās, kas var būtiski ietekmēt arī Tavu dzīves kvalitāti nākotnē. Ja Tev pieder kāds īpašums – ēka, zemes gabals, tad teritorijas plānojums Tevi ietekmē ļoti tieši – jo tas nosaka teritorijas izmantošanas noteikumus – nosaka, kādiem mērķiem vari izmantot savu īpašumu un kādas apbūves prasības jāievēro. Tas noteiks, kāda veida apbūve ir atļauta Tavas mājas apkaimē. Vai tuvējā apkaimē būs atļauts būvēt daudzstāvu daudzdzīvokļu mājas, publiskas ēkas, vai plānotas jaunas ielas utt. Tāpat Teritorijas plānojumā būs noteikts viss, kas saistīts ar attīstības iespējām – piemēram, vai un cik iela teritorijā, pie kādiem nosacījumiem būs atļauts būvēt rūpnīcas, automaģiņavas, noliktavas, fernas, lielveikalus utt.

PATURI PRĀTĀ:

Teritorijas plānojums ir galvenais plānošanas dokuments. Taču, ja pašvaldība vai kādas teritorijas attīstītājs kādai teritorijai vēlas detalizētāk izplānot tās attīstību, to parasti dara ar divu citu dokumentu palīdzību un šos dokumentus Tu vari ietekmēt, piedaloties to publiskā apspriešanā:

- Lokālplānojums – dokuments, lai precizētu vai atbrinātu

KAS IR ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA?

Attīstības programma ir dokuments, kurā aprakstīts, kāda pašvaldība vēlas būt pēc aptuveni septiņiem gadiem un kā to sasniegt. Attīstības programmā ir noteikti mērķi, uz ko pašvaldība tiecas, lai uzlabotu pašvaldības kopejo labklājību – iedzīvotāju dzīvi (izglītības pieejamība, sociālā palīdzība, kultūras iespējas, sporta iespējas utt.) un uzņēmumu darbības attīstības iespējas. Attīstības programma ir detalizētāks plāns tuvākajos gados veicamajiem darbiem, lai sasniegtu tos attīstības virzienus, kas noteikti ilgtermiņa attīstības stratēģijā.

KĀDĒL PAŠVALDĪBAI TĀDA NEPIECIEŠAMA?

Pašvaldība plāno savu darbību un arī budžeta izdevumus. Pašvaldībai un iedzīvotājiem ir svarīgi zināt, kādas ir tuvāko gadu attīstības prioritātes, piemēram, ja pašvaldība vēlas uzlabot izglītības kvalitāti novadā, tiek saplānots, kādas darbības jāveic (piemēram, pedagogu apmācības, skolēnu atbalsta pasākumi, materiāltehniskais nodrošinājums), lai mērķi sasniegtu. Parasti pašvaldību attīstības programmās ietverti arī dažādi sasniedzamie rādītāji, pēc kuriem var izsekot, kā pašvaldībai veicas ar katra mērķa izpildi. Pašvaldības iespējas ir ierobežotas, tādēļ ir īpaši svarīgi, ka pašvaldība, izstrādājot šādu septiņu gadu darbības plānu, prioritātes un sasniedzamos rezultātus izvirza kopā ar iedzīvotājiem, uzņēmējiem – visiem, kurus tas skar, lai vienotos, par svarīgāko tuvākajos gados. Attīstības programmas svarīgākā daļa ir Rīcību un investīciju plāns – tajā pašvaldība skaidri nosauc tuvākajos gados plānotās aktivitātes un rīcības, kā arī to, kādas investīcijas plānots piesaistīt pašvaldības aktivitātēm vai infrastruktūras uzlabošanai (piemēram, vai plānots skolai celt piebūvi vai pārbūvēt ciema bibliotēku, vai plānots izveidot industriālo parku, vai piesaistīt līdzekļus plūdu riska novēršanai).

KĀ ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA IETEKMĒ TAVU DZĪVI?

Atkarībā no noteiktajām prioritātēm, pašvaldība attīstības programmā var plānot daudzus jautājumus, kas skar konkrētas iedzīvotāju intereses, piemēram:

- pašvaldības autoceļu uzlabošanu noteiktās teritorijās;
- komunālo pakalpojumu uzlabošana;
- satiksmes lēnināšanu teritorijās;
- ielu apgaismojumu noteiktās pašvaldības sakārtošanu;
- sabiedriskā transporta pieturvietu uzstādīšanu;
- rotāllaukumu uzturēšanu/ izveidošanu;
- sporta infrastruktūras uzlabošanu;
- jaunu uzņēmumu veidošanās veicināšanu;
- atkritumu apsaimniekošanas sakārtošanu;

Infografika pieejama šeit:

http://providus.lv/article_files/3759/original/Infografika_K%C4%81_pa%C5%A1vald%C4%ABba_pl%C4%81no_att%C4%ABst%C4%ABbu_.pdf?1608561834

Klātienes iespējas:

- 1. Apziņošana par izstrādi un iespēju piedalīties tajā:** informācija tur, kur apgrozās iedzīvotāji:
 - informācijas stendi pie pārtikas veikaliem/ aptiekām/ baznīcām/ pasta ēkas/ pašvaldības ēkas logi/ dabas taku info dēļi/ pagastu pārvaldes;
 - Tiešais pasts;
 - Informatīvais izdevums.
- 2. Nodrošināta iespēja iepazīties ar dokumentiem:** vieta, kur to epidemioloģiski droši var lasīt.
 - Svarīgākā informācija/ kopsavilkums izdrukāts un izlikts izlasīšanai publiskā vietā (svarīgs burtu lielums, vizuālais noformējums)
 - Tam atvēlēta telpa pašvaldībā, kur ar to iepazīties, iepriekš piesakoties
 - Kopsavilkums informatīvajā izdevumā;
- 3. Nodrošināta iespēja izteikt viedokli:**
 - telefona stundas;
 - priekšlikumu kastīte drošā vietā;
 - pasta vēstules;
 - Informatīvajā izdevumā aizpildāma veidlapa.
- 4. Nodrošināta informācija par rīcību ar saņemtajiem priekšlikumiem:**
informatīvais izdevums, sadarbība ar reģionālo presi, ja tāda ir.

Paldies!

Pētījums "Sabiedrības līdzdalība pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrādē: Latvijas pašvaldību prakses izvērtējums"